

HAA

Hrvatska akreditacijska agencija
Croatian Accreditation Agency

*Postupak
sustava upravljanja*

HAA-P-9/11

*Akreditacija
verifikacijskih tijela za
EMAS*

Izradio	Pregledala	Odobrila	Datum odobrenja
Sanja Rojčević/ Mladen Vrebčević	Nives Španić Ciceli	Ankica Barišić	2020-08-11

1 SVRHA

Ovim se postupkom utvrđuju postupanje, zahtjevi i aktivnosti Hrvatske akreditacijske agencije (u daljnjem tekstu: HAA) u postupku akreditacije i nadzora rada verifikacijskih tijela za EMAS prema zahtjevima norme HRN EN ISO/IEC 17021-1 (u nastavku: norma) i Uredbom EZ/1221/2009 (u nastavku: Uredba).

2 PODRUČJE PRIMJENE

Postupak primjenjuju zaposlenici i ocjenitelji HAA.

3 NAZIVI I DEFINICIJE

<i>EMAS</i>	Eco-Management and Audit Scheme, sustav ekološkog upravljanja i neovisnog ocjenjivanja kojim organizacije procjenjuju utjecaj njihove djelatnosti na okoliš, informiraju javnost o trenutnoj procjeni stanja utjecaja te unapređuju učinkovitost rada u skladu sa zahtjevima zaštite okoliša
<i>Verifikator</i>	tijelo za procjenu usklađenosti kako je definirano Uredbom (EZ) br. 765/2008, ili udruženje ili skupina takvih tijela, koje je dobilo akreditaciju u skladu s Uredom; ili fizička ili pravna osoba, ili udruženje ili skupina takvih osoba, koja je dobila dozvolu za obavljanje verifikacije i validacije u skladu s Uredbom;

4 ODGOVORNOSTI I OVLAŠTENJA

<i>Ravnatelj</i>	Obavješćavanje stranog verifikacijskog tijela za EMAS u slučaju kada HAA prije vremena verifikacije i validacije koje je verifikator najavio, nije u mogućnosti ispuniti svoje zadaće u skladu sa odredbama iz članka 24, stavak 2. i 3.
<i>Načelnik Odjela</i>	Odluka i obavješćavanje stranog verifikacijskog tijela za EMAS o načinu i opsegu nadzora nad njegovim radom za vrijeme provedbe aktivnosti u Republici Hrvatskoj Dostava pisanog izvještaja stranom verifikacijskom tijelu, tijelu za akreditaciju ili izdavanje dozvola i nadležnom tijelu kojem dotična organizacija namjerava podnijeti zahtjev za registraciju ili koje je dotičnu organizaciju registriralo u slučaju kada je HAA na osnovu provedenog nadzora nad radom stranog verifikatora u Republici Hrvatskoj mišljenja da kvaliteta rada verifikatora ne zadovoljava zahtjeve Norme ili Uredbe, sukladno Uredbi (EZ) br. 1221/2009, članak 24., stavak 6 Izravno obavješćavanje Komisije, o promjenama u registru akreditiranih verifikacijskih tijela za EMAS HAA, uz informiranje nadležnog tijela.

5 POSTUPAK

5.1 Općenito

Postupak akreditacije verifikacijskih tijela za EMAS u smislu opsega aktivnosti koje se provode, slijedi način akreditacije certifikacijskih tijela za sustave upravljanja.

Slijedom navedenoga, u postupku akreditacije primjenjuju se opći dokumenti sustava upravljanja HAA-P-7/1 do HAA-P-7/8 čije je korištenje uz ovaj postupak neophodno za provedbu postupka akreditacije, kao i svi drugi dokumenti navedeni u točki 9. ovog dokumenta.

U postupku akreditacije, HAA procjenjuje stručnost i osposobljenost verifikacijskih tijela za EMAS u svjetlu elemenata previđenih u člancima 20., 21. i 22., a koji su relevantni za opseg tražene akreditacije.

Fizičke osobe ne mogu se prijaviti za postupak akreditacije verifikacijskih tijela za EMAS.

Verifikacijsko tijelo u postupku akreditacije mora demonstrirati svoju stručnosti, što obuhvaća znanje, relevantno iskustvo i tehničke sposobnosti relevantne za opseg tražene akreditacije u sljedećim područjima:

- a) Norma i Uredba;
- b) Općenito funkcioniranje sustava upravljanja okolišem;
- c) Relevantni sektorski referentni dokumenti koje za primjenu ove Uredbe izdaje Komisija prema članku 46. Uredbe
- d) Zakonodavni, regulatorni i administrativni zahtjevi relevantni za djelatnost koja podliježe verifikaciji i validaciji;
- e) Aspekti okoliša i učinci na okoliš uključujući dimenziju održivog razvoja bitnu za okoliš;
- f) Tehnički aspekti djelatnosti koja podliježe verifikaciji i validaciji, relevantni za pitanja okoliša;
- g) Općenito funkcioniranje djelatnosti koja podliježe verifikaciji i validaciji, s ciljem omogućavanja procjene primjerenosti sustava upravljanja na temelju interakcija između organizacije, njezinih proizvoda, usluga i operacija s jedne strane i okoliša s druge strane, uključujući najmanje sljedeće elemente:
 - tehnologije koje organizacija upotrebljava;
 - terminologiju i alate koji se upotrebljavaju u djelatnostima;
 - aktivnosti vezane uz operacije i karakteristike njihove interakcije s okolišem;
 - metodologije za evaluaciju značajnih aspekata okoliša;
 - tehnologije za suzbijanje i ublažavanje onečišćenja;
- h) Zahtjevi i metodologija u pogledu revizije zaštite okoliša uključujući sposobnost verifikatora da provodi učinkovite revizije sustava upravljanja okolišem, utvrdi odgovarajuće nalaze i zaključke revizije te da sastavi i podnese usmena i pisana izvješća revizije da bi osigurao jasan zapis o reviziji provedenoj u svrhu verifikacije;
- i) Revizija informacija, izjava o okolišu i ažurirana izjava o okolišu u odnosu na upravljanje podacima, pohranjivanje podataka i rukovanje podacima, prezentaciju podataka u pisanom i grafičkom obliku radi procjene potencijalnih pogrešaka u podacima, primjena pretpostavki i procjena;
- j) Dimenzija proizvoda i usluga bitna za okoliš, uključujući aspekte okoliša i djelotvornost u pogledu zaštite okoliša tijekom i nakon korištenja, te integritet podataka dostavljenih radi donošenja odluka u vezi s okolišem.

Verifikacijsko tijelo za EMAS mora dostaviti dokaz o stalnom profesionalnom razvoju na prethodno navedenim područjima omogućiti ocjeniteljima HAA da u svakom trenutku provedu ocjenu njegovih znanja.

5.2 Postupak početne akreditacije

HAA razlikuje početnu akreditaciju verifikacijskih tijela za EMAS koji u trenutku podnošenja zahtjeva za akreditaciju već posjeduju akreditaciju kao certifikacijsko tijelo prema zahtjevima norme HRN EN ISO/IEC 17021-1 za certifikaciju sustava upravljanja okolišem te akreditaciju

verifikacijskih tijela za EMAS koji u trenutku podnošenja zahtjeva ne posjeduje akreditaciju prema zahtjevima norme HRN EN ISO/IEC 17021-1.

U slučaju akreditiranih certifikacijskih tijela, HAA u postupku akreditacije istih kao verifikacijskih tijela za EMAS ocjenjuje ispunjenje zahtjeva Uredbe EZ/1221/2009, a posebno zahtjeva sadržanih u poglavlju V. Uredbe, tj. onih zahtjeva koji nisu pokriveni zahtjevima norme HRN EN ISO/IEC 17021-1.

U slučaju kada verifikacijsko tijelo za EMAS ne posjeduje akreditaciju prema zahtjevima norme HRN EN/ISO IEC 17021-1, postupak akreditacije uključuje ocjenu ispunjenja zahtjeva norme te ocjenu ispunjenja zahtjeva za EMAS verifikatore sadržanih u Uredbi EZ/1221/2009.

5.3 Nadzor nad radom akreditiranih verifikacijskih tijela za EMAS s područja Republike Hrvatske

Nadzor nad radom akreditiranih verifikacijskih tijela za EMAS u smislu opsega aktivnosti i zahtjeva Uredbe EZ/1221/2009, članak 23., stavak 4. i 5., se provodi generalno na način identičan nadzoru akreditiranih certifikacijskih tijela za sustave upravljanja okolišem, a koji je definiran kroz HAA-P-7/5; Ponovna akreditacija, nadzor i proširenje akreditacije te HAA-Pr-2/1; Pravila za akreditaciju tijela za ocjenjivanje sukladnosti.

Osim aktivnosti definiranih u navedenim dokumentima, nadzor verifikacijskih tijela za EMAS može obuhvaćati reviziju ureda, nasumičan nadzor u organizacijama, pregled izvjava o okolišu ili ažuriranih izvjava o okolišu koje je validirao verifikator, kao i pregled izvješća o verifikaciji.

Nadzor je razmjern aktivnosti koju verifikacijsko tijelo provodi.

Nadležnosti u postupku nadzora nad radom akreditiranih verifikacijskih tijela za EMAS definirane su člankom 23. Uredbe EZ/1221/2009 slijedom kojega HAA razlikuje sljedeće aktivnosti:

- Nadzor nad radom verifikacijskih tijela za EMAS registriranih na području Republike Hrvatske i akreditiranih od strane HAA, a koji aktivnosti validacije i verifikacije provode na teritoriju Republike Hrvatske

Nadzor provodi HAA na način definiran poglavljem 4 Nadzor, HAA-Pr-2/1 *Pravila za akreditaciju TOS*.

Nadzor nad radom verifikacijskih tijela za EMAS koji aktivnosti validacije i verifikacije provode na području Republike Hrvatske a akreditirani su ili licencirani u drugoj državi članici

5.4 Nadzor rada akreditiranih verifikacijskih tijela/verifikatora za EMAS akreditiranih ili licenciranih u drugoj državi članici

Verifikacijsko tijelo za EMAS koje je akreditirano ili licencirano u nekoj od država članica, a ima namjeru provoditi aktivnosti verifikacije i validacije na području Republike Hrvatske, u skladu s člankom 24. Uredbe EZ/1221/2009 najmanje četiri tjedna prije obavljanja aktivnosti mora HAA-u dostaviti sljedeće informacije:

- a) pojedinosti o svojoj akreditaciji ili dozvoli, stručnosti, posebno poznavanju zakonskih odredaba koje se odnose na okoliš i službenog jezika u Republici Hrvatskoj te sastav tima,
- b) vrijeme i mjesto verifikacije i validacije,
- c) adresu organizacije i podatke za kontakt.

Te se obavijesti daju prije svake aktivnosti verifikacije i validacije.

Za prikupljanje navedenih informacija koristi se obrazac HAA-Ob-9/11-1; Najava verifikacijskog tijela za EMAS rev 1 iz druge države članice o verifikacijskim aktivnostima u Republici Hrvatskoj.

Odluka o načinu i opsegu nadzora nad radom verifikacijskih tijela za EMAS te o obavještanju o odluci HAA je na načelniku nadležnog Odjela HAA.

HAA može zahtijevati pojašnjenje u vezi sa znanjem koje verifikacijsko tijelo posjeduje o potrebnim važećim zakonskim odredbama koje se odnose na okoliš u Republici Hrvatskoj, kao i

sva druga odgovarajuća pojašnjenja vodeći računa o tome da se ne dovodi u pitanje pravo verifikacijskog tijela da svoje usluge pruža u državi članici koja nije država članica u kojoj je akreditirano ili licencirano

HAA neće primjenjivati navedeno pravo kako bi time odgodila dolazak verifikacijskog tijela.

Kada HAA nije u mogućnosti ispuniti svoje zadaće u skladu sa prethodnim stavkama prije vremena verifikacije i validacije koje je verifikacijsko tijelo najavilo, odgovornost ravnatelja HAA je da mu o tome dostavi utemeljeno obrazloženje.

HAA neće zaračunavati diskriminirajuće naknade za nadzor verifikacijskim tijelima akreditiranima/licenciranima u drugim državama članicama.

Nakon završetka postupka nadzora verifikacijskog tijela vodeći ocjenitelj/ocjenitelj/ekspert će svoja zapažanja o radu tijela evidentirati na obrascu HAA Ob 9/11-2 *Izveštaj o nadzoru verifikacijskog tijela za EMAS akreditiranog/licenciranog u drugoj državi članici*, a zapažanja o verificiranoj i validiranoj Izjavi o okolišu na obrascu HAA Ob 9/11-3 *Provjera Izjave o okolišu*.

Kada je HAA mišljenja da kvaliteta rada verifikatora ne zadovoljava zahtjeve Norme ili Uredbe, pisani *Izveštaj o nadzoru verifikacijskog tijela za EMAS akreditiranog/licenciranog u drugoj državi članici* dostavlja se verifikacijskom tijelu, tijelu za akreditaciju ili izdavanje dozvola i nadležnom tijelu kojem organizacija namjerava podnijeti zahtjev za registraciju ili koje je organizaciju registriralo. (čl. 23. 7. i 8.)

U slučaju eventualnog daljnjeg spora, *Izveštaj o nadzoru verifikacijskog tijela za EMAS akreditiranog/licenciranog u drugoj državi članici* dostavlja se Forumu tijela za akreditaciju i izdavanje dozvola iz članka 30. Uredbe (FALB)

Za obavještanje ranije navedenih tijela odgovoran je načelnik nadležnog Odjela.

5.5 Opisivanje akreditiranog područja rada verifikacijskih tijela za EMAS

Za navođenje i opisivanje opsega akreditiranog područja rada verifikacijskih tijela za EMAS se u smislu tehničkih područja rada, slijedom članka 20. Uredbe EZ/1221/2009, koristi klasifikacija gospodarskih djelatnosti iz Uredbe EZ/1893/2006, tj. NKD 2007. (NN 58/07).

HAA ne provodi postupak akreditacije verifikacijskih tijela za rad u trećim zemljama. Akreditirani verifikatori mogu aktivnosti verifikacije i validacije provoditi u svim državama članicama EU, s tim da se nadzor rada provodi prema članku 23. stavak 1. Uredbe.

5.6 Obveze HAA

5.6.1 Registar akreditiranih verifikacijskih tijela za EMAS

Slijedom članka 22. Uredbe o dobrovoljnom sudjelovanju organizacija u sustavu za ekološko upravljanje i neovisno ocjenjivanje (EMAS), NN 77/14 te članka 28., stavak 8. Uredbe EZ/1221/2009, HAA uspostavlja, revidira i ažurira popis akreditiranih verifikacijskih tijela za EMAS na način definiran u postupku HAA-P-7/7; Izdavanje dokumenata o akreditaciji.

HAA o promjenama u registru akreditiranih verifikacijskih tijela za EMAS, jednom godišnje, izravno obavješćuje Komisiju, uz informiranje nadležnog tijela.

Odgovornost za navedeno je na načelniku nadležnog Odjela.

5.6.2 Obavještanje

U okviru pravila i postupaka u pogledu praćenja aktivnosti predviđenih u članku 5. stavku 3. Uredbe EZ/765/2008, HAA sastavlja *Izveštaj o nadzoru verifikacijskog tijela za EMAS akreditiranog/licenciranog u drugoj državi članici* kad nakon savjetovanja s dotičnim verifikacijskim tijelom zaključi jedno od sljedećeg:

a) da aktivnosti verifikacijskog tijela nisu obavljene na dovoljno primjeren način da bi se moglo jamčiti da organizacija koja podnosi zahtjev zadovoljava zahtjeve iz ove Uredbe;

b) da su verifikacija i validacija od strane verifikacijskog tijela obavljene na način kojim se krši jedan ili više zahtjeva Uredbe EZ/1221/2009.

Taj se izvještaj dostavlja nadležnom tijelu u državi članici u kojoj je organizacija registrirana ili u kojoj podnosi zahtjev za registraciju i prema potrebi tijelu za akreditaciju ili izdavanje dozvola koje je izdalo akreditaciju ili izdalo dozvolu.

5.7 Potvrda i prilog potvrdi o akreditaciji verifikacijskih tijela za EMAS

Prilikom izdavanja potvrde i priloga potvrdi o akreditaciji verifikacijskim tijelima za EMAS u potpunosti se primjenjuje postupak HAA-P-7/7; Izdavanje dokumenata o akreditaciji.

Specifičnost priloga potvrdi o akreditaciji je ta da se za akreditirana verifikacijska tijela za EMAS na prilogu potvrde o akreditaciji navodi i registracijski broj verifikacijskog tijela.

Registracijski broj verifikatora ima strukturu definiranu dokumentom FALB-a (FAB/45/2006):

HR-V-000X

gdje je:

HR – oznaka za Republiku Hrvatsku prema ISO 3166-1:1997

V – označava da se radi o verifikatoru

000X – četveroznamenasti rastući redni broj verifikatora akreditiranog od strane HAA (počinje od 1 pa nadalje).

6 ZAPISI

Potvrda o akreditaciji

Prilog potvrdi o akreditaciji

Izvještaj ocjenitelja

Izvještaj o nadzoru verifikacijskog tijela za EMAS akreditiranog/licenciranog u drugoj državi članici

Provjera Izjave o okolišu

Witness audit-Izvještaj ocjenitelja/eksperta

Završni izvještaj vodećeg ocjenitelja

Najava verifikatora iz druge države članice o aktivnostima verifikacije u Republici Hrvatskoj

Preporuka Odbora za akreditaciju

7 OBRASCI

HAA-Ob-9/11-1; Najava verifikatora iz druge države članice o aktivnostima verifikacije u Republici Hrvatskoj

HAA-Ob-9/11-2 Izvještaj o nadzoru verifikacijskog tijela za EMAS akreditiranog/licenciranog u drugoj državi članici

HAA-Ob-9/11-3 Provjera Izjave o okolišu

8 DODACI

Ovaj postupak nema dodataka.

9 PRIMJENJIVI DOKUMENTI

HRN EN ISO/IEC 17021-1

Uredba EZ/1221/2009

HAA-Pr-2/1; Pravila za akreditaciju tijela za ocjenu sukladnosti;

HAA-Pr-2/4; Pravila za rješavanje pritužbi i predstavki (žalbi);

HAA-Pr-2/5; Pravila za uporabu akreditacijskog simbola i pozivanje na status akreditiranog tijela

HAA P 9/5; Nesukladnosti prilike za poboljšanje popravne radnje i prekid ocjenjivanja

HAA-P-7/1; Zaprimanje i obrada upita za akreditaciju

HAA-P-7/2; Zaprimanje i obrada prijave za akreditaciju

HAA-P-7/3; Priprema za ocjenu i ocjena

HAA-P-7/4; Donošenje odluke o akreditaciji

HAA-P-7/5; Ponovna akreditacija, nadzor i proširenje akreditacije

HAA-P-7/6; Suspenzija, povlačenje ili suženje akreditacije

HAA-P-7/7; Izdavanje dokumenata o akreditaciji

HAA-P-7/8; Witnessing/Witness audit
Dokumenti FALB-a

10 PREGLED IZMJENA

- Izdanje 1: Početno izdanje
- Izdanje 2: Izbrisan tekst u točki 5.2.
- Izdanje 3: Izmjena vezano uz novo izdanje norme HRN EN ISO/IEC 17021-1
- Izdanje 4: Izmjena vezano uz nove oznake postupka i obrasca
- Izdanje 5: izmjene u tč. 5.1,5.3,5.4,5.5, 5.6,5.7,6,7,9,10, terminološko usklađivanje